

37

SILVIA BYSTRICĀNOVÁ

28

ZLATÁ STREDNÁ CESTA

20

4

15

13

Silvia Bystričanová

Zlatá stredná cesta

Silvia Bystričanová

**Zlatá
stredná cesta**

slovar

*Túto knihu venujem tým, ktorým príbeh v knihe pomôže porozu-
mieť situáciám, v ktorých je normálne na chvíľu zošaliť.
Skôr či neskôr sa každý stretne s tým, že sa musí prispôbiť
novej situácii, v ktorej prostredníctvom nezlomnej nádeje, vie-
ry a sily, ktorú má len človek, dokáže presvedčiť samého seba,
že to zvládne.*

Copyright © Silvia Bystričanová 2023
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2023

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie
reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami,
či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či
nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného, alebo budúceho
informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného
súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-6269-5

Ak vám postavy v knihe niekoho pripomínajú, bude to tým, že sa ponášajú na niekoho, kto je natoľko výnimočný, že si zaslúži byť inšpiráciou na napísanie príbehu, ktorý sa nestal, ale veľa z neho si mnohí ľudia odžili.

„Strach vzniká rýchlejšie ako čokoľvek iné.“
Leonardo da Vinci

Tri dni do začiatku

Posledných osem rokov dodržiaval rituál, o ktorom bol presvedčený, že mu prináša šťastie. Pár dní pred koncertným turné sa vždy zastavil v obľúbenom obchode s pánskym oblečením, aby si kúpil ďalšiu kravatu. Ich počet sa približoval k stovke. Aj dnes Markus Kovalčík vstúpil do predajne, prešiel niekoľko krokov a porozhliadol sa. Bol si vedomý toho, že na seba veľmi rýchlo upúta pozornosť. Lichotilo mu, že ho tu poznajú po mene, a aj on sa snažil zapamätať si meno každého, s kým aspoň raz prišiel v tomto luxusnom obchode do styku. Mal dobrú pamäť. Nielen na mená. Videl v tom súvislosť s jeho výborným hudobným sluchom. Raz-dva si osvojil intonáciu hlasu človeka, uložil si ho do pamäti a pri ďalšom stretnutí mu spolu s hlasom zároveň naskočilo aj meno.

Očami hľadal manažérku, ale nemusel. Cez celú predajňu sa mu rýchlo ponáhľala v ústrety so širokým úsmevom a vypnutou hrudou. V čiernom nohavicovom kostýme jej to dnes veľmi pristalo a bola si toho vedomá. Priateľsky ju objal. Miloval ženy. Väčšinu žien. Pre ich nevyspytateľnosť, emocionálnosť, ktorú rád skúmal a provokoval. Vnímal ženské telo ako výtvarné zadanie. Typovo si ich roztriedil do šiestich skupín. Baroková mäkkosť, secesná asymetria, renesančná krása, proletárska strohosť, nepochopená avantgarda a experimentálna skica. Súhlasil s Freudom, že anatómia je súčasťou osudu.

„Markus, rada vás u nás opäť vidím.“

Svojím spevavým hlasom ho primäla k tomu, aby sa pred ňou jemne uklonil. Rozbúchalo sa jej ihneď srdce, pretože takéto správanie sa dnes už často nevidí, ale jej sa toto gesto vždy veľmi páčilo. Poznala jeho povest', ale napriek tomu nedokázala odolať jeho čaru. Nebol to typický zvodca žien. Mal v sebe esprit, a keď vošiel do miestnosti, vošiel kráľ. Markus si to uvedomoval, ale nezneužíval to. Mal charizmu, o akej mnohé ženy snívajú a ostatní muži mu ju závidia alebo ho práve preto nenávidia. Akoby ich mužská priemernosť neobťažovala, ale akékoľvek výraznejšie vybočenie z radu vnímajú ako zradu aj formu nátlaku.

Každé obdobie má svojich hrdinov, ideály krásy aj osobnosti, ku ktorým vzhliadame pre ich múdrosť a nadhľad. Markus prezentoval mužskú dokonalosť, ale sám sa dokonalým necítil. Mal však sebavedomie, ktorým dokázal maskovať drobné nedostatky, a zároveň mal schopnosti, prostredníctvom ktorých sa sebavedomým postupne stával. Bol schopný počúvať, tvrdo pracovať na svojom talente a hlavne nečakal, že si ho v kúte všimnú, ale rád stál uprostred diania a kráčal ďalším príležitostiam v ústrety.

„Tamara, ako to robíte? Čím dlhšie vás poznám, tým ste krajšia,“ povedal manažérke a o krok odstúpil, aby doprial jej noblese priestor vyniknúť.

Neoponovala mu. Mala rada jeho hru na komplimenty. Či už boli pravdivé alebo nie, na tom nezáležalo. Podal to spôsobom, ktorému vždy rada uverila. V takej chvíli sa cítila krásnou.

„Galantný ako vždy,“ povedala zastretým hlasom a pozvala ho do salónika, kde ho usadila do koženého kresla.

Po krátkej chvíli prišla za nimi ďalšia zamestnankyňa obchodu, ktorá priniesla v zamatovej škatuli súpravu hodvábných kravát a položila ju na stôl pred Markusa. V tejto predajni všetci poznali jeho rituál a časom aj oni uverili, že mu nové kravaty prinášajú na koncertoch šťastie. Mladá žena sa naňho krehko usmiala a on si ju ihneď zaradil do kategórie

secesnej asymetrie. Doteraz si ju tu nevšimol. Bola ako z obrazu Alfonza Muchu. Priveľa šperkov, úzke pery, menšie prsia a výraznejšie boky. Právě obočie mala vytrhané o niečo lepšie ako ľavé, čo napovedalo, že si ho upravuje sama. Jeho kolego- vi v orchestri, trubkárovi, by sa páčila. Bola presne jeho typ.

„Vy ste tu nová? Smiem poznať vaše meno?“

„Som Daniela Ma...“, nestihla dopovedať, lebo ju zastavil.

„Stačí meno. Pomôžete mi s výberom?“ vyzval ju hlasom, ktorý prezrádzal nepopierateľnú autoritu.

Ochotne sa zveril do jej rúk, aj keď už pri prvom pohľade do škatule vedel, ktorú kravatu si vyberie. Chcel však poznať vkus mladej ženy, pretože to o človeku veľa napovie.

Odstúpila od neho. Chvíľu sa naňho dívala prižmúrenými očami a potom vybrala sivú kravatu s výraznými žltými tureckými šablami. Pristúpila k Markusovi a naučenými pohybmi mu uviazala na kravate dokonalý uzol, dlaňami prešla po jeho peknej hrudi, akoby mu chcela na košeli vyrovnáť každú nerovnosť. Markus bol presvedčený, že sa ho proste chcela dotknúť. Rýchlo zachytil jej dľaň a vtlačil na končeky prstov bozk, skôr ako to stihla postrehnúť manažérka obchodu.

„Ďakujem, Daniela. Máte skvelý vkus aj cit pre farby,“ zašepkal.

Mladej žene nabehol na tvári rumenec a rýchlo odišla zo salónika. Manažérka mu do vrecka saka vložila vreckovku s rovnakým vzorom, aký bol na kravate. Spokojná s výberom ticho cmukla a prikývla.

„Vezmem si ju. A pribalte mi aj túto,“ ukázal na smotanovú kravatu so striebornými vetvičkami imela.

Od prvého pohľadu na ňu vedel, že ju chce. Mal k nej doma strieborné manžetové gombíky, na ktoré takmer zabudol. Obom ženám však chcel dopriať pocit, že rozhodli ony. Akoby potreboval k vlastnej spokojnosti spoločnosť spokojných ľudí.

Kým mu balili zakúpený tovar do tašky s logom známej firmy, premýšľal o tom, aké by to bolo, keby jeho rodičia ešte žili a videli jeho úspech. Sedeli by na koncerte v druhom rade,

mama by mu uznanlivo pohľadom schválila kravatu smotanovej farby a otec by s ním pomyselné ťahal slák. Prvé husle mu kúpil, keď mal päť rokov. Položil ich na posteľ a čakal, kým sa ich Markus dotkne. Nikdy nezdôvodnil, prečo mu vybral práve husle, ale od prvej chvíle všetkým tvrdil, že Markus bude skvelý huslista. Nepochyboval o ňom, ale zároveň mu nedal inú možnosť, ako byť skvelým huslistom. Vyžadoval disciplínu spôsobom, ktorý sa nedal odmietnuť. Každý deň počas cvičenia stupnic sedel pri ňom v kresle a ani slovom neznevážil jeho výkon a snahu, jeho detsky vážavé začiatky. Ak husle vydali neprijemný škrípavý zvuk, podobajúci sa hlasu páriacich sa mačiek, povedal neutrálnym hlasom bez zbytočnej emócie, že to má skúsiť ešte raz. Ešte raz. Koľkokrát to od neho počul? Denne aj dvadsaťkrát. V deviatich rokoch to prestal počítať. Bral to ako otcovo zaklínadlo, ktorým synovi vlieval silu, keď ho bolel stuhnutý krk. Ak malý Markus povedal, že je unavený a bolí ho už z hrania zápästie, otec vyskočil zo stoličky a presviedčal ho, že je dobre, keď cíti bolesť, lebo sa to prenesie do clivého spevu huslí, a že to nebude jalový zvuk, ale hudba, ktorá rozpráva príbeh. Markus mu uveril. Hral a hral, a keď počul otcovo „ešte raz“, nadýchol sa, privrel oči a skúsil to zahrať lepšie. Pevnou vôľou si vybudoval obdivuhodnú snahu hrať každý deň o kúsok lepšie ako včera a pri pohľade na otcovu tvár mal pocit, že sa mu to naozaj darí. Jeho otec mal dokonalý sluch. Keď Markus prišiel do veku, v ktorom už husle skrotil a začali ho poslúchať aj väčšie trojštvrťinové, otec si počas dlhých hodín cvičenia preložil v kresle nohu cez nohu, spojil prsty, zavrel oči a takto sústredený ho počúval. Markus mal rád, keď v ťažkých pasážach vstal a spolu s ním pomyselné ťahal slák. Akoby hrali dvojhlasne, len otcove husle nebolo vidieť. Otec mal v tvári vášeň, ktorou Markus nasiakol, a prešla mu dotykmi a pohľadom cez kožu do krvi. Aj teraz si často spomenul na otcove vypovedané pravdy, že ak chce byť viac ako len dobrý huslista, musí tomu venovať oveľa viac času, ako tomu venovali huslisti, ktorí sú dobrí. Mať sluch a talent nestačí, musí si v myšlienkach

postaviť horu, na ktorej chce hrať. Vysokú horu, z ktorej bude vidieť ostatných, lenže oni budú musieť zdvihnúť bradu, aby ho videli. V dvanástich rokoch mu rodičia kúpili prvé akustické husle z bieleho ruského smreka s hmatníkom z ebenového dreva. Keď mu ich otec podával so slzami v očiach, povedal rozochveným hlasom, že ľudia potrebujú k niekomu vzhliadať, pretože im to dvíha bradu aj pohľad. Prízvukoval mu, že nejde o lacný obdiv, ale o vzor trpezlivosti, pracovitosti a nezlomnosti ducha. Markus si až v dospelosti uvedomil, že vyšliapal síce kus cesty na svoju vysokú horu, ale ešte stále nie je na jej vrchole.

„Všetko je v hlave. Ešte raz,“ v zamyslení zopakoval nahlas otcove slová.

„Čo prosím?“ opýtala sa manažérka, kým mu podávala čiernu tašku so zamatovou zlatou stuhou.

„Prepáčte, Tamara. To som sa len nahlas zamyslel. Pred koncertom mám rozlietané myšlienky.“

Chápavo sa naňho usmiala a on sa s ňou rozlúčil nielen pozdravom, ale aj úctivým úklonom hlavy. Dívala sa za ním s pocitom, že je ako umelec síce výnimočný, ale doma by ho nechcela. *Umelci. Majú svoj svet v našom svete.*

Dva dni do začiatku

Slnko ako starý pútnik stálo nad obzorom a usmievalo sa Markusovým snom. Z malého prízemného domu v radovej zástavbe sa cez pootvorené okno niesol zvuk huslí. Úvodná časť Vivaldiho Štyroch ročných období poburovala suseda natoľko, že si popri grilovaní na terase provokatívne nahlas zapol rádio. Rozhlasový komentátor práve vášnivo komentoval futbalový zápas. Akoby sused postavil do pomyselného ringu namiesto seba športového komentátora. Bojoval so susedom Kovalčíkom o ticho alebo aspoň o iný druh hudby odvtedy, čo sa sem Markus prisťahoval. Sused nerozumel vážnej hudbe a bol presvedčený, že husle patria do rúk len primášovi na dedinskej svadbe. Markus pri výkriku komentátora „góóól“ precitol a na čele mu navrela žila. Prudko pribuchol okno. Priložil si husle pod bradu a pri zimnom motíve Štyroch ročných období na začiatku leta si opäť zasnival o violončelistke z berlínskej filharmónie, s ktorou sa zoznámil pred polrokom. Zaradil ju do skupiny žien s renesančnou krásou. Predstavoval si, ako stehnamí obopína violončelo a bočný rázporok na dlhých šatách odhaľuje jeho očiam viac ako publiku v prvom rade. Usmial sa a pritlačil si husle ešte viac ku kľúčnej kosti. Právě zápästie sa mu dalo do pohybu obdivuhodnou ladnou rýchlosťou a vibrácie strún sa prenášali na telo huslí. Keď mal pred piatimi mesiacmi štyridsať rokov, zorganizoval pre celý

orchester bujarú oslavu, na ktorú všetci zúčastnení dodnes radi spomínajú. Vtedy mu dirigent a jeho starý priateľ v jednej osobe daroval obraz, na ktorý sa počas domáceho cvičenia rád díval. Bola na ňom nahá žena, ktorej pravú polovicu tela tvorili husle. Boky, zúžený pás a krk. Na trupe boli dva otvory v tvare písmena f, ktoré horným oblúkom obkolesili ňadrá ženy. Markus pri pohľade na obraz zatúžil po skutočnom ženskom tele. Položil husle a pred očami mu prebehli tváre žien, ktoré by mu dnes pravdepodobne povedali áno. Drobná hobojistka z orchestra, hostujúca robustná hráčka na lesnom rohu, jeho účtovníčka, dcéra jeho spolužiačky z konzervatória, ktorá mu občas chodievala upratovať dom, a bol presvedčený, že aj jeho zubárka, ktorú priradil do skupiny proletársky strohých žien. Listoval v tvárach žien ako v katalógu a prehrával si ich hlasy. Niekedy mal pocit, že by potrebovali naladiť. Čím vyšší hlas, tým viac bolo jeho ucho citlivé aj na nebadaný hysterický podtón. Nemal rád jedovaté hlasy, naopak, miloval zamatový šelest, ktorý sa hodil k rozhovoru rovnako ako k hlučnému vášnivému milovaniu.

Vzal do rúk mobil a chvíľu si ho pohadzoval v dlani, kým sa definitívne nerozhodol, ktorej dnes zavolá. Voľba padla na drobnú hobojistku Petru, ktorá toho nikdy veľa nena-rozprávala, ale o to radšej počúvala. Markusove husle aj jeho slová.

„Ahoj, nevyrušujem ťa?“ opatrne sa opýtal, ale keď v jej hlase započul radosť z toho, že jej zavolať, ihneď mu stúplo sebavedomie.

„Mal by som cvičiť, ale akosi ma dnes premohla samota,“ zaklamal.

Stavil všetko na ženský súcit, ktorý bol u niektorých žien nekonečný. Petru mal prečítanú.

V slúchadle mobilu ostalo ticho. Čakal. Vedel, že ak na ňu nebude tlačiť, povolí.

„Ak si mala nadnes iný plán, stačí povedať, pochopím to,“ hovoril opatrne s pohľadom upretým na obraz na stene.

„Nie. Prídem.“